

VAGINA

Nová perspektiva

Naomi Wolfová

DOKOŘÁN

Vagina

Naomi Wolfová

Vagina

Nová perspektiva

DOKOŘÁN

Naomi Wolfová

Vagina

Nová perspektiva

Copyright © 2012 by Naomi Wolf. All rights reserved.

Translation © Eva Kalivodová, Kamila Remišová Věšínová, 2014

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného svolení nakladatele.

Druhé vydání v českém jazyce (první elektronické).

Z anglického originálu *Vagina. A New Biography* přeložily

Eva Kalivodová a Kamila Remišová Věšínová.

Odpovědná redaktorka Klára Soukupová.

Grafická úprava, obálka a sazba Tomáš Zeman.

Konverze do elektronické verze Tomáš Zeman.

Vydalo v roce 2014 nakladatelství Dokořán, s. r. o.,

Holečkova 9, Praha 5 150 00, www.dokoran.cz,

dokoran@dokoran.cz.

(pdf – 679. publikace, 137. elektronická;

epub – 680. publikace, 138. elektronická;

mobi – 681. publikace, 139. elektronická)

ISBN: 978-80-7363-629-6 (pdf)

ISBN: 978-80-7363-630-2 (epub)

ISBN: 978-80-7363-631-9 (mobi)

PRO A.

Jména a charakteristiky některých osob v této knize byly změněny z důvodu ochrany jejich soukromí. Jakákoliv podobnost s žijícími nebo zemřelými osobami je čistě náhodná.

Jak zvláštní a děsivý pocit, stát nahá pod širým nebem! Jak nádherný! Připadala si jako tvor, jenž se právě narodil a otevírá oči v povědomém světě, který ještě nikdy nespátřil.

Kate Chopinová, *Probuzení*

Obsah

Poděkování	8
Úvod: Co je vagina?	10
Část I. Má vagina vědomí?	19
1. Seznamte se se svým neuvěřitelným pánevním nervem	20
2. Váš důmyslný autonomní nervový systém	31
3. (Sebe)důvěra, kreativita a propojenost	43
4. Dopamin, opioidy a oxytocin	55
5. Naše znalosti o ženské sexualitě jsou zastaralé	72
Část II. Historie: dobytí a ovládnutí	80
6. Traumatizovaná vagina	81
7. Vagina bývala posvátná	114
8. Viktoriánská vagina: medikalizace a podmanění	129
9. Modernismus: „osvobozená“ vagina	144
Část III. Kdo pojmenovává vaginu?	170
10. „Nejhorší slovo na světě“	171
11. Je to legrační?	185
12. Pornografická vagina	195
Část IV. Protokol bohyně	211
13. „Milovaná jsem já“	212
14. Radikální potěšení, radikální probuzení: vagina osvoboditelka	240
Závěr: Vzkříšení bohyně	288
Krátce o překladu	292
Poznámky	294
Výběr z bibliografie	317

Poděkování

Tato kniha by nemohla vzniknout bez pomoci mnoha lidí, zejména vynikajících vědců a vědkyň, poradkyň a poradců a také lékařek a lékařů, kteří byli ochotni odpovídat na mé otázky. Štědře se se mnou podělili o svůj čas i znalosti, aby pomohli informovat veřejnost o ženském zdraví a sexualitě. V pořadí, v jakém v knize vystupují, bych ráda vyjádřila své díky Deborah Coadyové z gynekologicko-porodnické ordinace v Soho v New York City a Nancy Fishové ze stejného pracoviště, Rameshi Babuovi z Newyorské univerzitní nemocnice, Jeffreyemu Coleovi z Kesslerova rehabilitačního centra ve městě Orange v New Jersey, Burkeovi Richmondovi z Wisconsinské univerzity v Madisonu, Katrine Cakulsové z New York City, Jimu Pfausovi z univerzity Concordia v quebeckém Montrealu a Juliusovi Goeppovi a Basilu Kocurovi z nemocnice Lenox Hill v New York City. V průběhu rozhovorů mě velmi inspirovalo, kolik vědců je odhodláno prohlubovat své znalosti o ženské sexualitě a lépe jí rozumět. Stejně povzbuzující bylo a je nasazení lékařů, kteří jsou rozhodnuti dál rozvíjet péči o ženské sexuální zdraví. Mnohým z nich se dostal do rukou rukopis této knihy v různých fázích zpracování a já bych jim chtěla z celého srdce poděkovat za opravdu hodně času, který věnovali jeho čtení, a za ceně zpětné vazby. Všechny případné chyby, které se v textu objeví, vznikly samozřejmě mojí vinou.

Jsem vděčná Caroline a Charlesovi Muirovým a Mikeovi Lousadovi, kteří se mi dlouho věnovali, aby mě zasvětili do dějin a tajů praktikování tantry.

Srdečné díky patří také mnoha ženám i mužům, kteří se se mnou - ať už pod svými pravými jmény, nebo pseudonymy - podělili o své osobní příběhy.

Jsem rovněž velkým dlužníkem skvělých redaktorů Libby Edelsonové a Daniela Halperna z nakladatelství HarperCollins a Lennie Goodingsové z nakladatelství Virago. Nemohla jsem si přát vnímavější, odvážnější a bystřejší čtenáře a kritiky. Mé poděkování patří též Michaelu McKenziemu a Zoe Hoodové. Korektorka Laurie McGeeová byla velmi pečlivá a měla se mnou trpělivost. Rashmi Sharmaová mi poskytla nedocenitelnou pomoc s rešeršemi a obstaráváním materiálů. John a Katinka Matsonovi

a Russell Weinberger ze společnosti Brockman, Inc., mí agenti, byli rovněž mezi prvními čtenáři rukopisu a poskytli mi cennou zpětnou vazbu.

Má nejhlubší vděčnost patří jako vždy rodině – mým rodičům, partnerovi a dětem.

Co je vagina?

Proč vlastně psát knihu o vagině?

Ženská sexualita a její historie mě vždycky zajímaly. Způsob, jakým jednotlivé kultury k vagině přistupují – s respektem nebo neúctou, starostlivě nebo přezíravě – je metaforou obecného přístupu k ženám na určitém místě v určitém historickém čase. Existovalo a existuje tolik způsobů nahlížení na vaginu (nebo „konstruktů“ vaginy, jak říká například kulturní antropologie), kolik je na světě kultur. Když jsem s prací na knize začínala, myslela jsem si, že zkoumání vaginy z těchto různých historických perspektiv obohatí moje znalosti o ženách jako sexuálních bytostech i o ženách jako členkách různých společností; bude to pátrání, které mi určitě osvětlí, jaká je naše současná situace. (Protože jsem žena a mám ráda potěšení, dychtila jsem se také dozvědět o ženské sexualitě to, co jsem ještě neznala.) Byla jsem přesvědčena, že studiem těchto kulturních konstruktů se doberu k pravdě o vagině. Věřila jsem, že některé konstrukty se ukážou být v zásadě pravdivé a jiné zas naprosto chybné. Dnes vím, že veškeré konstrukty jsou pravdivé jen zčásti a některé z nich, včetně našich vlastních, jsou úplně subjektivní a plně mylných informací.

Je vagina cestou k osvícení, jak to vnímali indičtí tantrici? Nebo „zlatým lotosem“ podle čínské taoistické filozofie? „Prázdňem“ či „dírou“, jak byla nazývána v alžbětinské době? Místem, kde se skládá zkouška ženské dospělosti, orgánem, jehož reakce odlišují ženy od dívek, jak věřil Sigmund Freud? Nebo je to méně důležitý orgán, podřízený mohem významnějšímu klitorisu, jak už od 70. let tvrdí americké feministky? Je otvorem „žhavým“, ale i zaměnitelným, protože pokud člověk vlastní modem, může ji mít po tisících, jež dnes nabízí masově produkovaná pornografie? Anebo má pravdu uvolněný a sexu nakloněný postfeminismus 21. století, který ve vagině vidí dynamickou továrnu na potěšení vitálních žen, v níž se dobře uplatní jakýkoli, ale hlavně pohotový sexuální přítel, který je „vždy na telefonu“, ale stejně tak i supermoderní vibrující elektronika?

Přečetla jsem různé knihy, mezi nimi *Sex at Dawn* (Úsvit sexu)¹ evolučních biologů Christophera Ryana a Cacildy Jethá, znovu jsem si prošla zprávu socioložky Shere Hiteové, *The Hite Report: A Nationwide Study of Female Sexuality* (Hiteová informuje: Celonárodní průzkum ženské sexuality)², četla jsem historie vaginy, kupříkladu *Vagina. Otvírání Pandořiny skřínky* (*The Story of V: A Natural History of Female Sexuality*) z pera kulturní historičky Catherine Blackledgeové,³ a pátrala ve vědeckých databázích, například v *The Archives of Sexual Behavior* (Archivy sexuálního chování). Navštěvovala jsem laboratoře, v nichž probíhají ty nejpokročilejší neurobiologické výzkumy role samičí - a ženské - sexuální slasti, například laboratoř doktora Jima Pfause na univerzitě Concordia v quebeckém Montrealu, kde pomocí zásadních pokusů prokazují, že sexuální potěšení je důležité při výběru partnera i u samic nižších savců.

Docházelo mi, že všechny ty knihy, články a výpravy za poznáním mi poskytují jen jednotlivé dílky skládačky.

Osobní zkušenosti, studium i přemýšlení mě nakonec dovedly k přesvědčení, že o tom nejdůležitějším se mimo úzké kruhy mluví jen málo: Mezi vaginou a mozkiem existuje silné, niterné spojení. Začalo mi připadat, že je v tom víc pravdy než ve všem ostatním, co jsem prozkoumávala. Zárodkem knihy byla historická a kulturní cesta za poznáním, která se ale rychle změnila ve velmi osobní a nezbytný proces objevování. Potřebovala jsem se o vagině dozvědět pravdu kvůli náhlému a vlastně náhodnému nahlédnutí do dimenze jejího fungování, o níž jsem do té doby neměla ani tušení.

Vlastní zdravotní krize se pro mě stala objevným a myšlenkově stimulujícím prožitkem, od něhož se začaly odvíjet mé úvahy o možná klíčovém vztahu mezi vaginou a ženským vědomím. Čím víc jsem se toho dozvíдалa, tím lépe jsem chápala, jakým způsobem se vagina podílí na fungování ženského mozku, a jak se tím pádem pojí s tvůrčími schopnostmi, sebevědomím, a dokonce i povahou ženy.

Když jsem porozuměla neurologické a fyziologické povaze svých zdravotních problémů, začalo se mi propojení mozku a vaginy promítat i do zkoumání dalších situací, ve kterých se ženy ocitají. Pak jsem konečně držela v ruce důkaz, že toto propojení opravdu existuje, a to ve mně vyvolalo pocit, že je klíčem k mnoha věcem, které se ženám v historii přihodily. Zároveň mi připadlo důležité předat informace o propojení mozku

a vaginy - a souvisejících aspektech ženské sexuality ve vztahu k bytí - ženám anebo každému, komu na nich záleží, protože díky nim se podle mne ženy mohou lépe chápat a cenit si sebe samých.

V rámci výzkumu jsem chtěla poznat i pocity, které vagina vyvolává u mužů, tedy pokud opomineme dvojrozměrný pohled, kterým nás dnes pornem nasáklá kultura zahlcuje. Když jsem jim přiblížila svoje téma a zptala se na jejich vztah k vagině, spousta z nich zareagovala povzbudivě hezkými odpověďmi. Pokud byli ochotni popsat mi své city jen k této části ženy, často, i když ne vždycky, se jim ve tváři objevil záblesk úcty, nebo dokonce lásky. Je pravda, že muži, které jsem znala a kterých jsem se dotazovala, v mém výběru a ve svém projevu nepředstavovali náhodný vzorek populace, ale to, co říkali, bylo na hony vzdáleno ponižování či pornografičnosti.

Dost heterosexuálů, kteří se se mnou do takového rozhovoru pustili, mě překvapilo pocity jakési holistické (tedy ne pouze sexuální) *vděčnosti* vagině. Také neoddělovali sexuální potěšení od celkového uvolnění a radosti z toho, že byli „přijati“ a opravdu „vítáni“. *Přijetí a vítanost* byla skutečně dvě slova, která v rozhovorech s heterosexuálními muži opakovaně zaznívala. Dospěla jsem díky tomu k názoru, že ženy často podceňují, jak je pro muže důležité cítit, že se jim od nich dostává přijetí.

Samozřejmě že se na těch odpovědích částečně podepsal fakt, že se ptala žena, ale opakovala se v nich určitá podobná citová tónina, která mě přesvědčila, že na nich něco pravdy bude. Když jsem mužům vykládala nalézané souvislosti mezi vaginou, různými podobami ženské kreativity a duševní pohodou, někteří říkali, že si takového možného propojení všimli i u žen, se kterými sdíleli své životy.

Tento prvotní objev, kterým pro mne souvislost mezi vaginou a mozem byla, a další drobné přesnější poznatky o ženských sexuálních a citových reakcích, které se od něj odvinuly, změnily k lepšímu můj život, partnerský vztah a vůbec celý způsob nahlížení na svět. Také jsem začala vnímat - aniž bych se chtěla mužů nějak dotknout - jaké neskutečné štěstí to je, být ženou, a pochopila jsem lépe a přesněji, *proč* jsou ženy ve svých tělech šťastné.

Jednou příčinou nepohodlí, které jako ženy v naší kultuře zažíváme, je příšerný jazyk, který se nám jako jediný nabízí, když chceme popsat svá

těla, a vaginu zvlášť. Hlavním důvodem nepříjemných pocitů je pak obecně rozšířené mylné vnímání vaginy jako „kusu masa“. Správně chápaná ženská sexuální rozkoš nespočívá jen v sexu ani jen v rozkoši. Je také médiem ženského sebepoznání a naděje, ženské tvořivosti a odvahy, ženské soustředěnosti a iniciativy, ženské blaženosti a transcendence a zprostředkovává vnímavost, která se velmi blíží pocitu svobody. Porozumět dobře vagině znamená uvědomit si, že nefunguje jen v součinnosti s ženským mozkem, ale že z ní a do ní proudí složky ženské duše.

Jak se mi tyto aspekty postupně ozřejmovaly, vyptávala jsem se také víc žen i badatelek, zkoumajících vztahy mezi vaginou a ženskou kreativitou, sebedůvěrou a pocitu propojenosti s věcmi a lidmi. Jejich odpovědi mi potvrzovaly, že jsem se vydala správným směrem.

Než jsem se do výzkumu pustila, byly pro mne některé otázky týkající se historie vaginy i jejích sociálních projevů záhadou: Proč zažilo například tolik spisovatelek a umělkyní po sexuálním probuzení kreativitní explozi? Proč mají některé ženy sklon být na lásce závislé? Proč se heterosexuální ženy často cítí rozpolcené a řeší dilema mezi „správným“ a nevhodným mužem? A pak na mnohem temnější notu – proč se vagina po značnou část západní historie stávala terčem zneužívání a násilí a podléhala kontrole?

Čím víc jsem se dozvíдалa o neurologii vaginy a seznamovala se s biochemickými procesy, které mezi ní a mozkem probíhají, tím srozumitelnější mi připadaly zmíněné jevy, které jsem celý život považovala za zvláštnosti naší kultury. Když člověk začne chápat to, co vědci v nejprogresivnějších laboratořích a klinikách po celém světě odhalují, že totiž vagina a mozek fungují v podstatě v jednom pletenci nebo – jejich slovy – v „celistvém systému“ a že vagina pomáhá navozovat ženské sebevědomí, kreativitu a stav transcendence, je klíč k řešení těchto záhad na dosah ruky.

V první části knihy zkoumám, jaké byly a jsou příčiny a podoby nepochopení vaginy. Ve světle současného vědeckého poznání i odpovědi na mé otázky pokládané osobně i online ukazují, že vaginální zkušenosti mohou na biologické úrovni posilovat ženinu sebedůvěru, nebo ji naopak poškozovat, mohou uvolňovat tvořivé síly, ale také je blokovat. Mohou ženě umožnit nadšeně vnímat propojení materiálního a duchovního světa, nebo v ní živit smutek z toho, že o tuto schopnost přišla. Mohou jí pomoci projít mystickým stavem transcendence, který navždy ovlivní její život, nebo ji zanechat na prahu toho zážitku s neodbytným pocitem, že

existuje ještě něco „víc“. V druhém případě to může vést nejen k úbytku sexuální touhy, ale i k tomu, že bude po zbytek života pociťovat příchuť „beznaděje“ nebo „existenciální deprese“.

Druhá část knihy zkoumá, jak společenské nástroje k ovládnutí vaginy a ženské sexuality umožňovaly v historii Západu usměrňovat mysl ženy a její vnitřní život.

Třetí část se pohybuje na poli současnosti. Sleduje, jak tlaky moderního života, k nimž významně patří rozmach pornografie, snižují mužskou i ženskou vnímavost vůči vagině, a to i v jejím širším životním přesahu.

Závěrečná část knihy se snaží přijít na to, jak „vzkřísit bohyni“, tedy jak můžeme vaginu lépe vnímat ve vztahu k sobě samým a k našim milencům, když víme, že má skutečné neurologické úkoly při navozování a ochraně toho, jak jako ženy pojmáme své „já“. Toto sebepojetí by v sobě totiž mohlo a mělo mít sílu mířit „výš“, radost a nezlomnost. Ptám se zde, co ženy potřebují k sexuálnímu štěstí a naplnění, ale i k celkové duševní pohodě, přičemž čerpám z neurovědeckých poznatků i ze znalostí tantrických terapeutů, kteří strávili mnoho času uzdravováním a probouzením sexuálně a citově poraněných nebo „uspaných“ žen.

Většina příkladů v knize rozebraných, zejména těch, které se týkají fyziologie ženského vzrušení a orgasmu, platí pro ženy všech sexuálních orientací, tedy lesbické, heterosexuální, bisexuální, jakékoli. Ale mým klíčovým tématem je zkoumání fyzické a duševní interakce mužů a žen. Některé ze zmiňovaných vědeckých výzkumů se přímo soustřeďují na fyziologii heterosexuálního pohlavního styku.

Taková volba tématu nijak nesouvisí s tím, že bych lesbické a bisexuální vzrušení, orgasmus, vztahy nebo tělesná a myšlenková propojení považovala za méně fascinující než heterosexuální. Rozhodla jsem se tak, protože věřím (zejména teď), že ženská sexuální odezva a spojení těla a mysli jsou velmi složité a vyžadují velmi pečlivou a diferencovanou pozornost. A té podle mne nemůže ten typ politicky korektního přístupu, který zahrne všechny ženy a jen povrchně připustí různé skupiny, vůbec docílit. Mám naopak za to, že srovnatelné fyziologické otázky lesbického a bisexuálního erótu, jeho propojování těla a mysli a vagina v lesbickém a bisexuálním kontextu volají po samostatných knihách.

Probírané otázky ovšem nejsou adresované jen ženám, které žijí v současné chvíli v nějakém vztahu. Jak sice bylo řečeno, mnoho příkladů se

točí kolem milování s mužem, ovšem hledisko, kterým je nahlížím, je sexuální vztah, který má žena sama k sobě.

Co je „bohyně“?

Chci se v této knize zabývat stavem mysli nebo ženského vědomí, který pro jednoduchost, ale i kvůli pádnosti argumentace nazývám „bohyní“. Nechci vám dělat chutě na müsli, jehož značka si bere bohyni „do úst“, ani připomínat 70. léta, kdy se alternativní uctívачky bohyní scházely v lůně amerických přírodních rezervací, ani se neuchyluji ke zjednodušujícímu popkulturnímu termínu pro „sebeúctu“. Spíš si vytvářím jazykovou možnost, která při hovoru o vagině momentálně neexistuje a která mi dovolí mluvit o něčem velmi reálném.

Psycholog William James razil pojem „biologické vědomí“: Zkoumal, jak tělo ovlivňuje rozpoložení mysli jedince. V roce 1902 vydal své stěžejní dílo *Druhy náboženské zkušenosti*.⁴ V této práci, na níž stavím část svých argumentů, se zabývá vlivem transcendentní zkušenosti - kterou podle něj mnozí lidé zažili jen mžikově nebo náznakově, ale podle současné vědy ji do určité míry prožívá většina lidí - na léčbu pacientů s nejrůznějšími traumaty nebo depresemi.⁵ James nezkoumá, jestli „Bůh“ a „vznešeno“ mají objektivní povahu. Podhoubí těchto běžných mystických prožitků hledá v neurologických procesech. Vysvětluje, že když mozek zažívá stavy, které s těmito velkými koncepty souvisejí, nastává reálná možnost proměny osobnosti, přestože tyto stavy mohou mít fyziologický základ: „[Z] psychologického hlediska mají silné a konkretizovatelné mystické stavy obvykle výrazný vliv na ty, kdo je prožívají.“⁶

James věřil, že nám tyto stavy mysli, které stejně jako my nazýval „mystickými“ a o kterých básník William Wordsworth psal jako o pocitech, které všichni prožíváme v momentech setkání se „slávou“ jiného světa, zprostředkovává podvědomí.⁷ „Mystické stavy nečerpají svou autoritu pouze z toho, že jsou mystickými stavy [...], upozorňují nás na nadvládu ideálu, nesmírnosti, sjednocení, bezpečí a spočinutí. Nabízejí nám *hypotézy*, *hypotézy*, které můžeme dobrovolně ignorovat, ale které jako myslící bytosti nemůžeme narušit.“⁸ Tyto stavy vědomí jsou pomíjivé a pasivní, James však poukazoval na to, že následkem jejich prožití často vstupuje do lidských životů uzdravení, vlna tvořivé energie a silné pocity štěstí. Mohli

být skutečně mnozí lidé po letmém setkání s „Bohem“ nebo „vznešenem“ ve výsledku šťastnější, více milující a kreativnější, ať už takové stavy mysli byly způsobeny „pouhou“ biochemií, nebo ne? James tvrdil, že ano.

Ještě předtím, než si vědci uvědomili, že v ženském mozku probíhají během orgasmu procesy rozrušující v určitém smyslu hranice ega, navozující mystické či transu podobné prožitky (které se asi neshodují se stavy, které James zkoumal, ale jsou v jistém smyslu příbuzné), věděli už delší dobu, že existuje spojitost mezi orgasmem a uvolňováním opioidů v mozku. Opioidy (druh neuropeptidů) navozují pocity extáze, transcendence a dokonalého štěstí. Sigmund Freud se v knize *Nespokojenost v kultuře* z roku 1930 zabýval „oceánským pocitem“, o kterém dříve psal Romain Rolland. Rolland tento výraz použil, aby vyjádřil emoční intenzitu pocitu neohraňování, navozeného náboženskou vírou. Freud takové roztoužení nazval infantilním.⁹

Ale Freud byl muž a dnešní věda naznačuje, že ženy přinejmenším při orgasmu mohou zažívat oceánské pocity zcela výjimečným způsobem. Výzkum provedený Jannikem Georgiadisem a jeho týmem v roce 2006 prokázal s pomocí magnetické rezonance, že oblasti ženského mozku, které mají co do činění se sebeuvědoměním, zábranami a sebeovládáním, se v průběhu orgasmu vypínají.¹⁰ Žena se může sama sobě ztrácet a prožívat (s pocity pozitivními, ale i negativními) rozpouštění hranic svého já a ztrátu kontroly.

Mnozí neurovědci během posledních třiceti let prokázali, že se James z biochemického hlediska nemýlil: V mozku při prožitku „vznešeného“ nastávají patrné změny. U lidí, kteří se stavy své mysli pracovali, se projeví senzační výsledky ve smyslu větší schopnosti lásky, soucitu, sebezpřijetí a pocitu propojení s veškerenstvím, jak vysvětluje například psycholog Dan Goleman v práci *Emoční inteligence* z roku 1995 nebo dalajláma v textech o meditaci. Západním badatelům se také podařilo prokázat, že se při meditativních stavech blaženosti mohou uvolňovat opioidy v těle. Jak uvidíte, všechny ženy mají potenciálně schopnost prožívat několikanásobné orgasmy. To znamená, že výše popsaný mystický či transcendující potenciál ženské sexuality zpřístupňuje ženám často a jedinečně, byť chvilkově, zkušenost oslnivého, „božího“ nebo většího já (buddhisté by řekli „ne-já“) či pocit propojení s okolním světem. Částí evolučního úkolu vaginy je zajistit si stimulaci potřebnou k navození takovýchto stavů mysli.

Filozofie věděla dávno o „bohem stvořeném prázdnu“ v člověku, díře, kterou mají toužící lidské bytosti potřebu vyplňovat něčím větším, než jsou sami; prázdnu, které je motivuje k náboženskému i duchovnímu hledání. Filozof Blaise Pascal v sedmáctém století napsal: „Co jiného může značit ta bezmocná touha, než že kdysi byl člověk pln opravdového štěstí, ze kterého dnes zbyly jen blednoucí stopy a náznaky? On se marně snaží je oživit a zaplnit věcmi kolem sebe, hledaje ty, které nejsou, a v těch, které jsou, pomoc nenajde, neboť ta bezedná propast může být vyplněna pouze nekonečným a neměnným záměrem, jinými slovy Bohem samotným.“¹¹

Neurologové prokázali, že tento hlad, ta touha po zaplnění „bezedné propasti“, je lidskou nervovou dispozicí, vrozenou schopností zakoušet něco, do čeho člověk vplývá a co je subjektivně prožíváno jako transcendece. Práce dalajlámy o meditaci, práce Dana Golemana, lámy Osera a výsledky činnosti Laboratoře pro zaznamenávání mozkových funkcí a reakcí E. M. Kecka¹² naznačují, že v mozku se v meditativním stavu aktivují určitá centra; také stanfordští vědci zkoumají a rozvíjejí neurologii blaženosti.¹³ Při takto změněném stavu mysli se kromě jiného objevují pocity vnitřního souladu a harmonického splynutí s vesmírem, mizí roztrpčenost a omezení ega. Někteří umělci po takovémto zážitku vytvořili největší hudební, výtvarná a básnická díla lidstva.

Budu tedy v této knize předpokládat možnost spojení se „vznešeným“, které mohou ženy prožít v momentech intenzivní sexuální slasti a po nich, i kdyby se mělo jednat, stejně jako v případě Rollandova oceánského pocitu, jen o trik nervů nebo kouzlení složitých závitů lidského mozku. Tvrdím, že tento prožitek je klíčově spjat s kapacitou lásky k sobě samé, sebeúcty, svobody a životního elánu. Proto je otázka, zda se ženská sexualita těší kulturní přízni a respektu, tak zásadní. Ve stavu zvýšené sexuální citlivosti se může žena přiblížit pocitu dokonalosti a harmonického splynutí se světem. V takovém stavu vědomí utichnou dotěrné vnitřní hlasy, snažící se ji přesvědčit, že není dost dobrá, dost krásná nebo dost příjemná pro okolí; může se dostavit zážitek propojení s tím, co ji přesahuje a co si skutečně dovolím nazvat Vesmírným nebo Božským ženstvím.

Po transcendentním zážitku se může probudit tvořivá schopnost, může vzniknout skvělé dílo nebo kus vynikající práce. Věřím, že se chování žen k sobě samým a jejich život ve světě změní k lepšímu, jestliže se v sobě naučí rozpoznat a pěstovat přítomnost takto chápané „bohyně“, protože

sebedestruktivnost, stud a tolerance špatného zacházení s ní nemohou koexistovat.

Řekla bych ale, že „bohyně“ - ve smyslu genderového vnímání vlastního já jako rozzářeného, nepoškozeného, prostého úzkosti a strachu - přebývá v každé ženě a každá také ví, kdy její přítomnost nebo dotyk ucítila. Když v sobě ženy vzkřísí „bohyni“, nese to s sebou nové, zdravější, sebe respektující sexuální chování. Vagina je fyziologickým spouštěčem chemických procesů, které v ženském mozku navozují pocit „přítomnosti bohyně“ - pocit, který se rovná vědomí vlastní důstojnosti a zasloužené lásky k sobě jako součásti nádherného vesmírného ženství.

Možná že je vagina „dírou“ nebo „prázdnem“, ale při správném chápání je to prázdno stvořené bohyní.

ČÁST PRVNÍ

MÁ VAGINA VĚDOMÍ?

Seznamte se se svým neuvěřitelným pánevním nervem

Poezie, věda, erotika - proč by se měla imaginace starat, kterému pánu slouží?

Ian McEwan, *Solar*¹

Jaro roku 2009 bylo překrásné. Citově i sexuálně se mi dařilo skvěle, intelektuální práce mě bavila a byla jsem čerstvě zamilovaná. Jenže to také bylo jaro, kdy mi postupně docházelo, že se mnou začíná být něco v nepořádku.

Bylo mi čtyřicet šest. Dala jsem se dohromady s mužem, který se ke mně v mnoha různých ohledech skvěle hodil. Už dva roky jsem díky němu žila v obrovské duševní i fyzické pohodě. Nikdy dřív jsem neměla potíže se sexuální vnímavostí a až doteď se mnou bylo v tomto ohledu všechno v pořádku. Ale téměř nepostřehnutelně nastávala změna.

Vždycky jsem dobře prožívala klitorální orgasmy a po třicítce jsem poznala i to, co by se asi dalo nazvat „spojitým“ nebo klitorálně-vaginálním orgasmem, a to dodalo mým dosavadním zkušenostem nový duševní rozměr.

Dostavovaly se postkoitální návaly nádherných emocí a pocitů. Po milování, obvykle po orgasmu, byly s narůstajícím věkem barvy jakoby jasnější a krásy přírody ostřejší a působivější. Několik následujících hodin jsem vnímala veškeré spojitosti zřetelněji, měla jsem lepší náladu, rozpovídala jsem se a byla plná energie.

Najednou jsem si ale začala uvědomovat, že se to mění. Pomalu, ale jistě jsem ztrácela cit *uvnitř* těla. To ale nebylo to nejhorší. K mému údivu a zděšení se něco neznámého a odlišného odehrávalo po sexu i v *mé mysli*, přestože jsem prožívala klitorální orgasmy stejně silně a příjemně jako kdykoliv předtím.

Jednoho dne, když jsem upřeně pozorovala vrcholky stromů za oknem ložnice našeho domku na venkově, jsem si uvědomila, že obvyklé postkoitální návaly vitality proměňující svět kolem, radost ze sebe i ze všeho,

co mě obklopuje, vědomí kreativní energie prostupující vše živé... že to vše se po právě prožitém fyzickém potěšení nedostavuje. Došlo mi, že sex je pro mě čím dál víc jen *fyzickou* záležitostí. Pořád to bylo moc hezké, ale milování mě stále méně naplňovalo emocionálně. Toužila jsem po něm fyzicky – byl to hlad a ukojení – ale přestávala jsem vnímat jeho poetičnost. Už jsem necítila to živelné propojení sexu se vším ostatním v mém životě, neviděla jsem tak jasně všechny ty souvislosti. Věci se teď zdály rozpojené a nesouvisely se mnou, barvy byly prostě jen barvy. Nebyly už po milování intenzivnější. *Co se to se mnou dělo?*

Přestože všechno ostatní bylo v mém životě v pořádku i můj vztah byl stále krásný, zaznamenala jsem náznaky deprese a postupně, v hloubi duše, probouzející se zoufalství. Bylo to jako z nějakého hororu: Jako by světlo a třpyt světa mizely v hlubinách – nejen po milování, ale i v každodenním bytí. Byla jsem stále víc vnitřně otupělá. Už jsem nemohla předstírat, že si to jen namlouvám. Současně taky nezadržitelně postupovala otupělost emocionální. Cítila jsem, že prostě ztrácím to, co mě dělá ženou, a že vyhlídkám na zbytek života v takovém stavu nedokážu čelit.

Z žádných zdrojů, které jsem prostudovala, jsem nedokázala zjistit, co by mi mohlo tuhle obrovskou a traumatickou ztrátu způsobovat. Jednou pozdě večer, když jsem seděla sama u vychladlých kamen, skoro šilená z otázek, které se mi honily hlavou, a plná beznaděje, začala jsem fakticky vyjednávat s vesmírem tak, jak to člověk dělává při velkých krizích. Vlastně jsem se modlila a přitom nabízela obchod: jestli mě Bůh (nebo kdokoliv mi naslouchá – brala bych každého, kdo by byl na příjmu) uzdraví a nějakým způsobem mi vrátí, o co jsem přišla, a jestli se během ozdravného procesu dozvím něco užitečného, napíšu o tom, i kdyby existovala jen malinká šance, že moje zkušenost může pomoci někomu dalšímu.

S těžkým srdcem a s obavami, že uslyším, že se pro mě nedá nic dělat, jsem si domluvila prohlídku u své gynekoložky. Měla jsem obrovské štěstí, protože doktorka Deborah Coadyová patří k malému počtu lékařů, specializujících se na ty problémy ženského těla, které se, jak se následně ukázalo, týkaly i mě – na problémy s pánevním nervem.

Doktorka Coadyová je hezká čtyřicátnice s jemnými, světlehnědými vlasy na ramena, v obličejí se jí zračí mírná únava i vnímavost vůči cizím bolestem. Vzhledem ke své specializaci na poruchy ženského pánevního nervu – konkrétně na jednu z bolestivých variant, vulvodynii (kterou jsem

naštěstí netrpěla) – se často setkává se ženami, které trpí širokou škálou nejrůznějších potíží. To z ní udělalo mimořádně pečlivou a citlivou lékařku.

Vyšetřila mě, tichým hlasem mi položila řadu otázek a nakonec vyslovila domněnku, že trpím otupělostí způsobenou nervovou kompresí. Zachvátila mě tehdy taková panika z citových i sexuálních ztrát v mém životě a byla jsem tak vyděšená z toho, co může ještě přijít, že mě vzala do své soukromé ordinace.

Aby mě uklidnila, ukázala mi dva „Netterovy obrázky“ – krásné barevné anatomické ilustrace. Frank Netter byl nadaný lékařský ilustrátor, jehož vyobrazení různých částí lidského těla se stala klasikou a sběratelskými kousky pro některé neurology, gynekology a další specialisty, kteří s jejich pomocí srozumitelně vysvětlují svým pacientům abstraktní lékařská fakta.

První vyobrazení znázorňovalo větvení pánevních nervů v ženském těle směrem od spodní části míchy.² Další ukazovalo, jak se nervová zakončení, vedoucí z klitorisu, z dorsálního a klitorálního nervu elegantně klenou, aby se napojila na spodní část míchy, zatímco další nervové větve se do stejného místa klikatě vinou z pochvy a z děložního čípku. Nervová zakončení z klitorisu a pochvy ústí do většího pubického nervu, zatímco nervové zakončení vycházející z děložního čípku ústí do velkého pánevního nervu.³ Jak jsem se později dozvěděla, díky tomuto spletitému inervačnímu systému existuje v páni několik různých míst, kde mohou vznikat orgasmy. Tato místa jsou napojena na míchu a tou nervové vzruchy putují dále do mozku.

Doktorka Coadyová byla toho názoru, že můj problém je způsoben tlakem na jednu z větví pánevního nervu v páteřním kanálu.

Ujišťovala mě ale, že díky systému ženské inervace nikdy neztratím schopnost prožívat klitorální orgasmus, bez ohledu na to, jak vážný by onen předpokládaný nervový útlak nakonec byl. Vyšla jsem z její ordinace s pocitem pouze malé úlevy, s žádankou na magnetickou rezonanci a s doporučením k doktoru Coleovi, newyorskému specialistovi na pánevní nerv.

S Jeffreyem Colem jsem se setkala ve městě Orange v New Jersey, v Keslerově rehabilitačním institutu, na jehož vedení se podílí. Byl to tichý, nenápadným způsobem zábavný muž se staromódním, ale uklidňujícím chováním. Podíval se na mé vstupní rentgenové snímky, zkontroloval držení těla, když jsem před ním stála, a okamžitě mi napsal poukaz na ohavný černý podpůrný korzet.

O dva týdny později jsem se za ním vypravila na kontrolu. Právě kvetly azalky a byla to ta nejkrásnější část jara, ale já se na zadním sedadle ošoupaného taxíku mířícího na předměstí cítila téměř na omdlení. Už dva týdny jsem se v předepsaném korzetu cítila nepohodlně. Sahal od boků až po hrudník a nutil mě sedět úplně rovně.

Bála jsem se, co uslyším - doktor Cole měl totiž v ruce mé výsledky z magnetické rezonance. Řekl mi, že snímky ukazují, že trpím degenerativními změnami spodní části páteře. Obratle se mi hroutily a vzájemně na sebe tlačily. Dost mě to překvapilo, protože jsem nikdy žádnými bolestmi ani jinými problémy se zády netrpěla.

Nad dodatečnými rentgenovými snímky, které pořídil během mé předchozí návštěvy, jsem se vyděsila - mezi „L6 a S1“, tedy mezi šestým bederním a prvním křížovým obratlem ve spodní části zad vypadala má páteř jako dětská věž z kostek, která se napůl vychýlila ze své osy. Půlka těla každého obratle se správně dotýkala sousedního, ale ta druhá vybočovala do prostoru.

Oblékla jsem se a usedla na židli v Coleově ordinaci. Podrobil mě ráznému, přímému výslechu: „Udeřila jste se někdy do spodní části zad?“ „Zasáhlo někdy něco spodní část vašich zad?“ Řekl mi, že se muselo jednat o vážné poranění a že bych si na něj měla pamatovat. Opakovala jsem mu, že si na žádné takové zranění nepamatuju. Když mi konečně došlo, na co se mě asi také snaží zeptat, ujistila jsem ho, že mě nikdy nikdo do zad neudeřil.

Asi po pěti minutách tohoto slovního tenisu mi ale blesklo hlavou, že ano, že jsem kdysi skutečně náraz do zad zažila. Těsně po dvacítce. Ztratila jsem v obchodě rovnováhu, spadla asi z desíti schodů a přistála na zádech. Ani to moc nebolelo, ale byla jsem v šoku. Přijela záchranka a odvezla mě na rentgen do Nemocnice svatého Vincenta. Na rentgenu se nic neprokázalo a hned mě propustili.

Doktor Cole přijal tuto novou informaci a objednal další sérii rentgenových snímků - tentokrát detailnějších. Provedl také nepříjemný test, během něhož pouští jehličkami elektrické výboje do různých míst mé nervové soustavy, aby zjistil, které dráhy se v ní „rozsvěcují“ a které naopak zůstávají temné.

Při našem třetím setkání v onom předměstském zdravotnickém zařízení jsem opět ležela na vyšetřovacím lehátku. Doktor Cole mi oznámil, že

nová série snímků přesně odhalila, co mi vlastně je. Vysvětlil mi, že jsem se narodila s mírnou formou *spina bifida*, poruchou, při které nedochází k úplnému uzavření neurálního oblouku obratle. Ten dvacet let starý úder způsobil v mých už tak křehkých a neúplných obratlích praskliny. Čas pak vychýlil mou páteř v místě zranění daleko z její osy a ona nyní utlačuje jednu z větví pánevního nervu – jednu z těch, které mi doktorka Coadyová ukazovala na Netterově vyobrazení. Tu, která ústí do poševní klenby.

Prý jsem měla neskutečné štěstí, že jsem až doteď nepocítila žádné příznaky. Vzhledem k závažnosti mého stavu bylo s podivem, že jsem i přes postupující otupělost neměla žádné bolesti. Přestože jsem tak strašně nerada pravidelně cvičila, zdálo se, že roky nenáviděného posilování natolik posílily moje záda a břicho, že jsem až do této chvíle projevy těch nejhorších příznaků nepocítovala. Ale i tak čas zapracoval: v místě, kde se mi páteř vychýlila z osy, uvěznila a stlačila pánevní nerv a zablokovala tak cestu nervových signálů z jedné jeho větve do mozku. Reakce na nervové podněty z této části mého těla proto postupně vymizely. Zajímalo mě, jestli může existovat souvislost mezi nálezem a tím, co jsem cítila (nebo spíše necítila) po sexu, ale styděla jsem se zeptat. Doktor mi řekl, že bych měla zvážit chirurgický zákrok, který by znovu obratle spojil, a uvolnil tlak na pánevní nerv.

Prošla jsem se před ním, aby se z mého držení těla ujistil, že se problém neprojevil na nohách, a změřil, jestli mám ramena ve stejné výšce. Odvážila jsem se ho zeptat, asi abych se ujistila a zároveň abych slyšela druhý názor, jestli je pravda, že nepřijdu o schopnost prožívat klitorální orgasmy i v případě, že by se poškozená část pánevního nervu už nezregenerovala, jak mě uklidňovala doktorka Coadyová. Souhlasil s jejím názorem. Kdyby měla být zasažena i klitorální nervová zakončení, už by k tomu došlo. Fakt, že zasažena nebyla, byl důsledkem odchylky v jejich umístění. Vysvětlil mi, že inervace je u každé ženy odlišná. Některé mají nejvíce nervových zakončení v pochvě, jiné v klitorisu, další zase v oblasti hráze nebo u ústí děložního čípku. Právě odlišná inervace stojí za některými rozdílnostmi sexuálních prožitků.

Překvapením jsem málem spadla z lehátka. Takže *tohle* vysvětluje míru schopnosti prožívat vaginální a klitorální orgasmy? *Umístění nervových zakončení*? Nemohlo za to kulturní prostředí, způsob výchovy, patriarchální společenské normy, neměl na to vliv feminismus ani Freud? Dokonce

i ženské časopisy tvrdily, že intenzita sexuálního prožitku do značné míry závisí na emocích, na „té správné“ představivosti, na schopnosti vžít se do nejrůznějších rolí, na výchově, míře vnitřní svobody nebo naopak na míře pocitu viny. Nebo na schopnostech milence. Nikde se ale nepsalo, že orgasmu dosahujeme v závislosti na cestách našich nervů a umístění nervových zakončení. Byla to najednou velmi srozumitelná, cenná a objevňá informace o ženské sexualitě. Celkem jasně naznačovala, že stačí dobře prozkoumat svou (nebo partnerčinu) jedinečnou soustavu nervů a pak prostě pracovat podle toho, jakým způsobem funguje.

„Uvědomujete si vůbec, že jste našel odpověď na otázku, na které se freudovci, feministky a sexuologové nedokážou shodnout několik posledních desetiletí?“ zajíkala jsem se a ve svém ohromení si ani neuvědomovala, že debata, kterou mu chci přiblížit, nemusí být pro něj vůbec tak zásadní jako pro mě. „Všichni tihle lidé předpokládali, že rozdíly mezi vaginálním a klitorálním orgasmem souvisí s výchovou žen... nebo s jejich očekávanou společenskou rolí... nebo s tím, zda měly dostatek možností svobodně zkoumat své tělo... a nakolik musely přizpůsobit svoje sexuální chování společenskému ovzduší - a vy mi teď řeknete, že celý rozdíl prostě spočívá v inervaci? Že některé z nás jsou lépe uzpůsobeny pro vaginální orgasmy, jiné zas pro klitorální? Že některé ženy cítí svůj bod G silněji a jiné méně jen kvůli množství nervových zakončení? Že je to hlavně fyziologická záležitost?“

„Inervace je zkrátka u každé ženy odlišná,“ potvrdil mírným hlasem, jako by mluvil s někým, kdo to nemá v hlavě úplně v pořádku. „A to je hlavní důvod, proč jednotlivé ženy tak odlišně sexuálně reagují. Větvení pánevního nervu je u každé ženy jedinečné a jde skutečně o fyziologické rozdíly.“ (Později jsem se měla dozvědět, že složitá rozmanitost ženské nervové sítě se dost liší od mužské, která je, ve světle současných znalostí o dorzálním nervu penisu, dost uniformní.)

Potichu jsem přemýšlela o tom, co mi řekl. Tolikrát jsem slyšela, jak ženy soudí samy sebe podle toho, zda dosáhnou orgasmu, nebo ne. Z debat o ženské sexualitě, které ignorují tuto její neurologickou podstatu, a tím pádem i základní mechanismus každého orgasmu, vyplývá, že ženy, které těžko dosahují orgasmu, si za svůj problém mohou v dnešní svobodné době svým způsobem samy - mají příliš mnoho zábran, jsou příliš nezkušené nebo nejsou dost otevřené, pokud jde o jejich vlastní tělo.

Doktor Cole si taktně odkašlal a zdvořile se vrátil k mému problému. Poslal mě za doktorem Babuem, neurochirurgem Newyorské nemocnice, a to bylo mé další štěstí. Trochu iracionálně jsem se ihned uklidnila, když jsem viděla, že doktoru Rameshi Babuovi, elegantnímu a charismatickému indickému lékaři, stojí na policice mezi odbornými neurologickými knihami úplně stejná soška Kuan-jin, čínské bohyně soucitu, která trůní i v mojí knihovně. Doktor mi nabídl jablko a začal mě vlídně, ale důrazně přesvědčovat o neodkladnosti operace. Vyplašila mě 35,5 centimetru dlouhá kovová destička opatřená klouby, která měla znovu pospojovat poškozené obratle mé bederní páteře, ale doktorova vůle byla naštěstí přinejmenším tak silná jako moje.

Zárok byl tedy naplánován. Když jsem se po čtyřhodinové operaci naprosto vyčerpaná probrala v nemocniční posteli, byla jsem hrdou majitelkou kovového vynálezu, který k sobě pomocí čtyř šroubů stáhl uvolněné obratle v mých bedrech. Podél páteře jsem měla dlouhou jizvu, o které můj přítel ve snaze mě uklidnit řekl, že ji musely způsobit „nefalšované devítipalcové drápy“ - svým vtípkem narážel na punkovou kapelu Nine Inch Nails. Všechno tohle ale byla maličkost ve světle naděje na znovu-získání ztracených duševních projevů a tvůrčího rozletu díky obnovení funkce mého - nyní již neutlačovaného - pánevního nervu.

Po třech měsících mi doktoři znovu povolili sex. Cítila jsem se lépe, ale ještě to nebylo úplně ono. Věděla jsem, že zdlouhavá rekonvalescence nervů, pokud se vůbec podaří, trvá i několik měsíců. V průběhu dalšího půl roku jsem se postupně dál zotavovala. Nemohla jsem se dočkat a současně se bála, co (a jestli vůbec něco) se stane s mou myslí, až se pánevní nerv po zákroku zcela osvobodí. Uzdraví se úplně? A co bylo ještě důležitější - bude moje mysl fungovat jako dřív? Budu zase zažívat návaly radosti a vnímat propojení věcí a jevů kolem sebe?

Díky doktoru Babuovi a možná také díky tomu, že někdo ve vesmíru vyslyšel mé modlitby, se mé nervy zotavily do původního stavu, což mi samozřejmě nikdo z lékařů nemohl předem zaručit. Tento konkrétní druh nervové komprese sice není neznámý, ale málokdy se o něm píše jinde než v odborných lékařských časopisech. Jsem nyní chodící podklad pro studii o dopadech pánevního nervem vysílaných impulsů na ženský mozek. Protože se o tomto problému ví tak málo, cítím vůči ostatním ženám závazek, a popíšu proto, jaký byl další vývoj.

Spolu s tím, jak se pánevnímu nervu pomalu vracela citlivost, *začaly se vracet i ztracené psychické stavy*. Jak moje vnitřní pocity postupně silily a nabývala jsem znovu schopnost prožívat kombinované klitorálně-vaginální orgasmy, na které jsem byla zvyklá, sex se stával opět emocionální záležitostí. Mé sexuální uzdravování by se dalo přirovnat k přeletu z *Čaroděje ze země Oz*, kdy Dorotka opouští šedý Kansas, aby se zanedlouho ocitla v barevné a kouzelné zemi Oz. Jednoho dne jsem po orgasmu znovu spatřila, jak se kolem rozlévá světlo. Zase jsem po sexu plula na vlnách lásky k celému světu, měla jsem chuť si povídat a smát se. Zvolna se vracely pocity hluboké vnitřní jednoty, postkoitální tvůrčí euforie, upovídání, radost ze sebe samé a z partnera, sebedůvěra a již oželené vědomí, že všechno je nějakým existenciálním způsobem v pořádku.

Znovu jsem po milování cítila povznášející propojení, které básníci a malíři romantismu nazývali „vznešeným“ – zážitek nesmírnosti jako duchovní dimenze, záblesky světla, které odrážela každá věc na Zemi. To všechno se k mé nepopsatelné radosti vrátilo. Zažívat záchvěvy tohoto stavu by mi čas od času úplně stačilo.

Vzpomínám si, jak jsem zas jednou po milování ležela v naší malé podkrovní ložnici v domku na venkově. Dívala jsem se z okna na větve a čerstvé listy stromů, chvějící se v poryvech větru. Vypadalo to jako dokonalá taneční choreografie, ve které měl každý kousek přírody nějakou roli. Vlnící se tráva, tančící větve, ptáci zpívající ve skrýších ze strakatých stínů, všechno zas bylo propojené. Vrátilo se to.

Tento zážitek odstartoval mou dlouhou cestu k pochopení procesů v mé hlavě a k lepšímu porozumění ženskému tělu a sexualitě.

V následujících dvou letech jsem získala mnoho nových informací, což nebylo zas tak složité, protože předtím jsem, stejně jako většina žen, nevěděla o ženském pánevním nervu zhola nic. Přitom to vypadá, že tenhle nerv je v určitém ohledu klíčem ke všemu, co s ženstvím souvisí.

Používám-li v této knize termín *vagina*, významově se odchyľuji od odborné definice. V lékařské mluvě znamená *vagina* prostě „vstup“, poševní vchod – a podle mne je jedním z nedostatečných pojmů z tohoto tematického okruhu. Já jím označuji (pokud to jinak neupřesním) to, pro co překvapivě pojem neexistuje, tedy část ženského pohlavního ústrojí od stydkých pysků přes klitoris, poševní vchod, pochvu až po ústí děložního čípku.

I když vaginu pojmem takto komplexně, stejně máme sklon představovat si jen její viditelné povrchové partie, které si můžeme osahat - vulvu, tedy vnější stydké pysky, poševní vchod a klitoris - nebo ty, které můžeme prozkoumávat prsty uvnitř těla, tedy samotnou pochvu. Tím, že jsme dosud omezovaly svůj zájem pouze na povrchové části vaginy a její vnitřní stěny, vytvořily jsme si o svém pohlavním ústrojí zcela mylnou představu.

Vulva a její součásti, klitoris nebo poševní vchod, jsou jen nejsvrchnější vrstvou toho, co je skutečným „životem“ vaginy, který je mnohem, mnohem složitější, tepající hluboko *pod* jejím hmatatelným povrchem. Vulvu a pochvu lze nejlépe přirovnat k povrchu oceánu, který protínají podvodní sítě pulsujících výbojů - spleť, choulostivé a jedinečné svazky nervových vláken. Všechny tyto propojené sítě neustále posílají podněty míchou do mozku, odkud pak jinými vlákny cestují takzvaným reflexním obloukem nové impulsy zpátky do těch samých zakončení, kde zprostředkovávají různé reakce. Hustá síť nervových vláken protkává celou pánev, zasahuje hluboko pod vnější povrch vulvy a pod vnitřní vaginální stěny (i když ani tohle není podle medicínské terminologie úplně v pořádku, protože podle ní se ten úžasný vnitřní povrch pochvy nevábně nazývá *mukóza* neboli *sliznice*).

Na Netterových vyobrazeních si můžete online prohlédnout, jak a v jakých místech se ohromující, komplikovaný systém nervových vláken a cest připojuje k míše.⁴ Všechny dráhy se střídavě, jak říkají neurologové, „rozsvěcují“ elektrickými impulsy, které reagují na podněty z vulvy, klitorisu a pochvy.

Dovolím si ještě jednu metaforu. Představte si, že při procházce po pláži najdete spletenec řas a zkusíte ho zvednout. Ta nejtěžší část zůstane sedět v písku, ale některé smotky se natáhnou směrem vzhůru. Přesně takhle ona síť nervových vláken vypadá - jako zamotaná změť statisíců zlatých nití, kterou někdo právě zvedl ze země. Jádro té motanice je uloženo v páni a některá vlákna z ní vystupují a upínají se k míše, odkud vzruchy putují do mozku. Vážně. Podívejte se na Netterovu ilustraci číslo 3093.⁵

Lidský pánevní nerv je napojen na čtvrtý a pátý křížový obratel (S4 a S5) ve spodní části páteře. Štěpí se tu na tři (již zmíněné) dlouhé nervové výběžky, které prostupují pánev: jeden z nich končí v klitorisu, další v poševní stěně a poslední v děložním čípku. Další síť nervových vláken prostupuje oblast hráze a řitního otvoru. Jednou z neuvěřitelných vlastností vašeho

neuvěřitelného pánevního nervu je, že se větví *naprosto jedinečně, a tím pádem má každá žena na Zemi svůj zcela unikátní exemplář.*

Na Netterových vyobrazeních je jasně vidět spleť nervové soustavy v ženské pánvi. Právě tato složitost je důvodem rozmanitosti cest sexuálních vzruchů v ženském těle. Naopak nervová soustava v mužské pánvi, která ústí do pravidelně uspořádaného, skoro schematického *mřížoví* nervových vláken a která utváří kruh rozkoše kolem penisu, vypadá mnohem jednodušeji. Příčinou větší složitosti ženského systému je to, že ženské pohlavní ústrojí, například děložní čípek nebo děloha, je uzpůsobeno pro sexuální i reprodukční funkce.

Z ženské pánve se k míše připojuje mnohem více nervových vláken než z oblasti mužského penisu. Ověřte si to na Netterových ilustracích „Innervation of External Genitalia“ (Inervace vnějších genitálií), „Perineum, Innervation of Female Reproductive Organs“ (Hráz, inervace ženských reprodukčních orgánů) a „Innervation of Male Reproductive Organs“ (Inervace mužských reprodukčních orgánů).⁶ Je zřejmé, že síť ženské inervace je rozprostřenější než mužská a odehrává se toho v ní *mnohem* víc. V ženské pánvi je uloženo několik větších nervových pletenců: na vrchu dělohy, v poševní stěně, u otvoru konečníku, na vrcholu močového měchýře, v klitorisu a v oblasti hráze. (Hráz je prostor mezi poševním vchodem a řitním otvorem a znovu zdůrazňuji, že jsou v něm zakončení celé jedné sítě nervů, která je pro sexuální život ženy nesporně významná. A právě ta „bývá rutinně poškozována epiziotomií během porodu“, jak mě rozhořčeně upozornil jeden lékař, který tuto pasáž četl. Jak jsem již psala v knize *Misconceptions: Truth, Lies and the Unexpected on the Journey to Motherhood* [Neploďné přístupy: Pravda, lži a překvapení na cestě k mateřství], v USA a v západní Evropě se nástřih hráze provádí i při běžných a nekomplikovaných porodech, kdy by nebyl vůbec nutný nebyt časového presu v porodnicích a obav lékařů ze soudních sporů. Není tedy překvapivé, že v západním světě si ženy často stěžují na sníženou sexuální vzrušivost po porodu, a to zvláště tehdy, pokud podstoupily epiziotomii, o jejichž rizicích pro sexuální inervaci je nemocnice nebo lékaři téměř nikdy neinformují.)⁷

Při pozorném pohledu na Netterova vyobrazení zjistíte, že ženské tělo je uzpůsobeno k přijímání rozkoše a že spouštěcí mechanismy orgasmů se skrývají ve znalém a zručném laskání a rytmickém tlaku na některá

z mnoha míst ženských těl. Nejen pornografický, ale i běžně praktikovaný model pohlavního styku v našich kulturách je rychlý, lineární a orientovaný na výkon. Myslí na stimulaci maximálně jedné nebo dvou částí ženského těla, což mnoho žen neuspokojuje nebo je uspokojuje jen zčásti, protože kromě zanedbatelného zlomku zůstává jejich nervově-sexuální potenciál nevyužitý.

Některé ženy mají největší koncentraci nervových zakončení v klitorisu a jejich pochva, která je protkaná nervy méně, bude i méně „vzrušitelná“. Budou si tedy nejvíce užívat dráždění poštvěvačku a průnik penisu do vaginy je tolik vzrušovat nebude. Jiné ženy mají hustší síť nervových vláken v poševních stěnách a k orgasmu snadno dospějí při samotné penetraci. Další ženy mohou být nejvzrušivější v oblastech hráze nebo konečníku – ty mohou mít v oblíbě anální sex a dospět při něm k orgasmu, zatímco jinak uzpůsobené ženy můžou tyto praktiky nechávat chladnými nebo pro ně mohou být i bolestivé. Nervová vlákna některých žen jsou uložena blíže k povrchu tkání, takže snadněji dosahují orgasmu, u jiných, které mají nervová vlákna uložena ve větší hloubce, však vyžaduje dosažení orgasmu více trpělivosti a fantazie při hledání skrytých stimulačních míst.

Svou roli v tom, jakým způsobem dospíváme k orgasmu, hrají jistě i kulturní vlivy a výchova, které mohou ovlivnit míru naší aktivity, a tedy rychlejší nebo bržděný orgasmus, ale to je pořád jen zlomek skutečnosti. Kulturní diskurz zbytečně zavaluje pocity viny a studu miliony žen, anebo je naopak nutí uvažovat nad tím, jestli nejsou trochu perverzní, pokud se jejich sexuální chutě odlišují od známého standardu. Máte pocit, že jste příliš chtivé nebo nevkusné, protože na rozdíl od dřívější milenkyně vašeho drahého potřebujete dvojitou dávku orálního sexu? Připadá vám trapné říct si o dráždění obou otvorů při milování? Trvá vám dosažení orgasmu déle, než byste si přály, nebo ho někdy nemáte vůbec? Opravdu to nemusí být vina vaší babičky, která se ujišťovala, že spíte s rukama na peřině, ani těch přísných vychovatelek na střední škole. Nejste o nic méně sexuální bytostí, ani nemáte větší zábrany než ona zmíněná expřítelkyně. Mějte na paměti, že cokoli máte jako ženy rády a cokoli potřebujete v posteli, *může být důsledkem fyziologického uspořádání vašich zcela jedinečných nervových zakončení.*